

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XX. De Testibus Attestationibus. D. 56. S. 3. C. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

probendam dignitatem illam, sed incidenter solum similia narrantur vel fiunt.

Ita Reiff. h. t. n. III.

TITULUS XX.

De Testibus & Attestationibus.

Post titulum de probationibus in genere agit compilator de probationibus in specie, & quidem primo loco de probatione per TESTES, eo quod sit efficacior aliis, quæ fiunt v. g. per instrumenta, præsumptiones, juramentum, &c. Circa testes *Jure Canon. h. t.* statuuntur sequentia:

2. I. In *Decret. c. 1.* placuit sancto Conventui: „ut testes pretio non conducantur, & ut idonei & fideles assumantur, quibus nulla potest inferri calumnia; & nullus testimonium dicat, nisi jejunus; sed hoc est de honestate, non de necessitate. C. 2. „Testimonia non dicantur, nisi illo, contra quem dicuntur, admonito, ut veniat & audiat testes; si verò venire contempserit, testimonia ita valeant, ac si ipso præsentem facta fuissent. Ast huic Canonem videtur derogatum.

3. C. 3. „Cum Pontifici de Presbytero E. quædam facinora essent nuntiata, jussit seu mulieres, cum quibus peccasse dicatur,

„citur, seu alios causæ conscios ad testi-
 „monium ferendum adduci, ut liquide
 „possint aperiri, quæ vera sunt. Unde
 „quandòque etiam mulieres testari pos-
 „sunt, præsertim in causis, quæ altas
 „sunt difficilis probationis, sed plenam
 „fidem non faciunt, ut ait *Gonzal. T. 1.*
 „ad C. 1. n. 10. Et C. 6. „Licet Prælato
 „& Clericis in causis Ecclesiæ suæ fer-
 „re testimonium; verum ex iis infi-
 „tuti ad agendum & respondendum
 „non debent ad testimonium admitti.
 Ratio, quia tales non sunt testes in
 propria causa, cum aliud sit jus Uni-
 versitatis, & aliud jus singulorum.

4. C. 10. „Cum duo testes jurati de-
 „posuissent, Presbyterum L. non ha-
 „buisset Canonicum ingressum in Eccle-
 „siam, eò quòd prius promisisset Pare-
 „chianis certum quid remittere, quod
 „dare consueverant; & alter testis pe-
 „ctum illud secum factum profiteretur,
 „respondit Pontifex: Testem, qui eo-
 „dem erat infectus crimine, non po-
 „tuisse contra L. testificari, eò quòd
 „nulli de se confesso adversus alium in
 „eodem crimine sit credendum, & al-
 „terius utpote unius testimonium non
 „sufficere ad condemnationem. C. 1.
 „In omni causa criminali vel civili te-

„stes, quibus ab adversa parte crimi-
 „na opponuntur, si de iis etiam antè
 „non sunt convicti vel confessi, dum-
 „modo inde convincantur, non de-
 „bent admitti. C. 14. Laici in accusa-
 „tionem vel testimonium contra Cle-
 „ricum non sunt admittendi in causa
 „criminali, nisi fortè suam vel suo-
 „rum injuriam prosequantur; nec tunc
 „etiam ad testimonium, sed ad accu-
 „sationem possunt admitti. Putà, si
 „per alios testes veritas haberi possit.

5. C. 15. „In Causis Ecclesiasticis
 „vel Civilibus ultra tertiam productio-
 „nem non debent testes produci, nisi
 „adhibitâ quâdam solemnitate, i. e. jux-
 „ta C. 55. h. Tit. Præstito juramento,
 „quòd illos antea ignoraverit, & abs-
 „que dolo quartam productionem ex-
 „poscat, sed quòd prius illos habere
 „nequivit. C. 20. Non vult Pontifex,
 „ut aliquando morbo consimili labo-
 „rantes (i. e. similem causam habent-
 „tes) si certum sit, aut legitimè pos-
 „sint convinci super his, si ab al-
 „terutra parte adducti fuerint, in te-
 „stimonium recipiantur. Unde ut no-
 „tat *Pirrhing h. Tit. num. 80.* uti testes,
 „ita & Judex ut suspectus recusari po-
 „test, si cum altero similem Causam

habeat. Item si in rixa plurium unus sit occisus, & non liqueat, quis lethale vulnus inflixerit, unus ex illis non potest per alios testes socios probare se innocentem.

6. C. 21. „ Testimonium Christianorum adversus Judæos in omnibus causis recipiendum est, (non obstante Principum privilegio Judæis concessio, quia id juri contrarium & Christianæ Religioni opprobriosum est, ut dicitur in *Clement. c. 1. h. t.*) cum illi adversus Christianos testibus suis uti præsumant, scilicet de facto, non de jure, ut ait *Gl. hic*. Ex quo certum est juxta *Gonz. ad h. c.* Judæos, utpote Christiani nominis hostes, testimonium contra Christianos in judicio dicere non posse, cum tanquam infames contra Christianos nec ut Advocati admittantur, nec ipsos accusare valeant: multo minus ad juramentum probatorium aut suppletorium, seu litis decisorium admitti possunt, (quidquid sit de hodierna consuetudine, quæ corruptela potius videtur dicenda) quia, ut cum aliis tradit *Greg. Tholos. in Syntagm. Jur. univ. L. L. c. 10. n. 13.* moderni sæculi Judæi ex suo pessimo *Talmud* sibi superstitione persuadent, omnia sua juramenta & vota, quæ faciunt per totum annum, esse sine vi & efficacia, si ultimâ die anni surgentes dicant: *Que-*

cunq̄ue promissiones, juramenta vel vota, que fecero in toto anno sequente, cassa, nullaq̄ue & vana sint; & dein quâdam die anni coram suo Rabino tenente Torat, i. e. volumen legis in ulnis, prædicta verba impia proferant, quibus dictis nullum peccatum se committere putant, si Christianos fallant. N. D. In judiciis servanda est æqualitas, c. 2. de mut. petit. ergo si Christiani non recipiant Judæos in testes contra se, ita nec ipsi contra Judæos recipi debent. Nam R. quòd æqualitas ista, quæ requiritur in judiciis, respiciat personas Actoris & Rei, ita ut regulariter non liceat Actori, quod non licet Reo, juxta R. 7. 32. in 6. non verò respiciat personas testium; aliàs sequeretur, quòd fide dignus, qui non recipit contra se in testem, qui est criminofus vel excommunicatus, nec ipse contra illum in testem recipi posset, quod foret absurdum. Quod dictum de testimonio Judæi contra Christianum, extendunt DD. ad testimonium hæretici, qui à fide defecit (præsertim in locis, ubi non sunt tolerati, seu viget inquisitio) contra Catholicum, quia non potest erga homines esse fidelis, qui Deo extiterit infidelis. Verùm Judæis non est interdictum testimonium contra Christianos in criminibus exceptis, v. g. læsæ

Majestatis, hæresis, &c. aut contra alios Judæos, contra quos admitti possunt ad juramentum suppletorium in civilibus, aut etiam ad purgatorium in criminalibus, edendum ab ipsis juxta formulam à Camera Imperiali præscriptam.

7. C. 22., „Consultus Pontifex, an mulier
 „non sit conjungenda viro, quia sola ma-
 „ter alterutrius eos esse consanguineos
 „confitetur? Respondet, si matrimonium
 „nondum sit firmatum, matris testimonio
 „esse deferendum, quia præsumptio est
 „non modica, quòd subsit consanguinitas;
 „si verò est firmatum, non debet line plu-
 „rium juramento dissolvi. C. 23. Licet
 „quædam sint causæ, quæ plures quam
 „duos exigant testes; nulla tamen est cau-
 „sa, quæ unius testimonio terminetur. Pa-
 „tet ex Deut. 17. In ore duorum vel trium
 „peribit, qui interficietur; nemo occida-
 „tur uno contra se testimonium dicente.
 „Item ex illo Christi Matt. 18. & Joan. 8. In
 „ore duorum vel trium testium stat omne
 „verbum, putà abnegativè, i. e. non pau-
 „ciorum. Varii tamen sunt casus apud
Reiffenst. b. t. n. 258. in quibus uni testi legi-
 timo ac jurato plenè creditur, v. g. quando
 favet ei, pro quo fit, & nulli præjudicat, ut
 quòd aliquis sit baptizatus aut Clericus
 &c. Item quando agitur de impediendo
 pec.

peccato, & simul nondum jus aliquod fuit alteri quæsitum, ut in casu *Cap. præc.*

8. C. 24. „Cum N. per septennium in
 „domo tenuisset uxorem, & post affere-
 „bat, se ante matrimonium consobrinam
 „ejus cognovisse, productis tribus testibus
 „de familia sua; respondit Pontifex, pro
 „illorum testimonio illum neutiquam esse
 „ab uxore separandum. Ratio, quia testes
 de familia pro Patre-familias non sunt
 integri & omni exceptione majores, quan-
 quam tales sæpe in subsidium, si aliorum
 testium copia desit, producantur, v. g. in
 factis & delictis domesticis. C. 27. Rescribit
 Pontifex: „Cum quis accusatur aliquam
 „cognovisse, si testimonium conveniens
 „de visu reddatur vel auditu, & præsum-
 „ptionem violentam fama consentiens
 „subministret, & adminicula legitima ad
 „hoc impertiantur, standum esse jurato-
 „rum testimonio. Notant tamen *DD. ad*
hoc Cap. Licet aliàs testimonium de audi-
 tu proprio per se sit sufficiens, in hoc ta-
 men casu, estò testes deponant, se audivisse
 eos colloquentes de proposito fornicandi,
 vel per parietes strepitus actui venereo
 non ab similes, id non sufficere, quia actus
 copulæ non percipitur sensu auditûs; se-
 cus, si de visu successivo per foramen eo-
 dem tempore testentur.

9. C. 31. „Si quis post depositiones testium jam publicatas velit in personas eorum objicere, ei tunc tandem liceat, cum juramento firmârit, quòd ad hæc ex malitia non procedat, nisi forsitan ostendere possit, quòd post publicationem didicerit, quòd objecit in personas. C. 32. Si testes inter se contrarii utrimque producti ejusdem honestatis & existimationis extiterint, testes numero plures præferendi numero paucioribus; si verò testes ex una parte producti tantæ præeminentiæ fuerint, quòd eorum auctoritas aliorum sit merito multitudini præferenda, (quia ad multitudinem tantum respici non oportet, sed ad testium qualitatem & ad ipsorum deposita) juxta ipsorum testimonia sententia est præferenda.

10. C. 40. „Cum causa inter P. & F. esset delegata E. & D. idem verò P. proponeret, testimonium D. sibi necessarium esse, quòd de jure suo non nisi per ipsum & alium unicum testem fidem facere posset, Pontifex loco D. alium subrogavit, ne ob hujus testis defectum justitia valeat deperire. Ratio, quia in eadem causa idem nequit esse Judex & testis, sicut nec Judex in propria causa.

C. 51. rescribit Pontifex: „Nullius testi-

„monio, quantumcunque Religiosus
 „existat, (nisi juratus deposuerit) in
 „alterius præjudicium credi debet, nisi ut
 „dicitur *c. 39. h. t.* juramentum à parte re-
 „mittatur adversa; putà spontè & expres-
 „sè, quia tacita remissio non sufficit. Vide
T. 7. n. 5.

II. II. In *6. c. 1. h. t.* statuit Pontifex:
 „Mediatores Simonix contra sceleris
 „ejusdem auctores in detestationem cri-
 „minis admittuntur, si non agatur crimi-
 „naliter, sed civiliter, & emolumentum
 „exinde non fuerint assecuti, putà in re
 „vel in spe, uti testis contra *L. supra c. 10.*
h. t. Item *c. 2. in 6.* „In appellationis cau-
 „sa is, qui appellantis procurator vel ad-
 „vocatus in priori judicio fuerat, non
 „recipiatur in testem; nempe pro appel-
 „lante, nam pro appellato benè recipitur.

12. III. In *Clement. c. 2.* statuitur: „Te-
 „stibus ritè receptis & eorum attestatio-
 „nibus publicatis, sicut non licet super
 „iisdem articulis alios vel eosdem testes in
 „principali causa producere, sic non de-
 „bet in appellationis causa licere; nisi ut
 „dicitur *c. 17. h. t. in decret.* tunc nova con-
 „tingat emergere Capitula, super quibus
 „novi testes possunt recipi.

13. Solet hinc à Canonistis agi de testibus
 „singularibus, qui testantur super diversis
 „factis

factis

factis, nec habent super idem numero factum contestem. Possunt autem esse singulares, vel *singularitate obstativâ*, dum testes deponunt repugnantia ad invicem circa idem factum, qui nihil probant nequidem semiplenè; tales erant ii duo testes contra Sufannam, *Dan. 13.* Vel *singularitate diversificativâ*, quando testes deponunt de actibus diversis inter se non repugnantibus, sed tamen se invicem non coadjuvant, ut si unus dicat, quòd Titius sit furatus Viennæ; alter, quòd Augustæ, ubi singuli tantum probant, quantum unus seu semiplenè per se, si sint omnium exceptione majores, seu contra eos nil objici possit. Vel *singularitate adminiculativâ*, quando deponunt de diversis actibus ad eundem finem tendentibus; & sic se coadjuvant ad probandum id, de quo controversatur; ac plenè probant de facto successivo, v. g. si unus testis de visu dicat, quòd Titius in agro habuerit actus possessorios hoc anno; alter, quòd altero anno, &c. in facto autem particulari transiente, v. g. si unus testetur de facto, v. g. mutuo; alter de confessione Titii, quòd acceperit mutuum, neuter quidem plenè probat, sed uterque magnam gignit præsumptionem, ut Judex possit moveri ad deferendum juramentum suppletorium.